

UGINUĆE ŽENKE I MLADUNČETA DOBROG DUPINA (*Tursiops truncatus*, Montagu 1821.) PRI PORODU - PRIKAZ SLUČAJA

Snježana Ćurković¹, Darinka Škrtić¹, Snježana Vuković¹, Hrvoje Lucić¹, Martina Đuras Gomerčić¹, Tomislav Gomerčić², Hrvoje Gomerčić¹

¹Zavoda za anatomiju, histologiju i embriologiju, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Heinzelova 55, 10 000 Zagreb, Hrvatska

²Zavod za biologiju, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
Heinzelova 55, 10 000 Zagreb, Hrvatska

UVOD

Spolnu zrelost dobri dupini (*Tursiops truncatus*) dostižu sa deset godina života. Pare se sezonski od proljeća do jeseni, a u tropskim morima i tijekom cijele godine. Graviditet u ženki traje 10 do 12 mjeseci nakon čega uslijedi porod, obično ljeti kada je temperatura mora najviša. Period između poroda u dupina ovisi o brojnim utjecajima, a u dobrog dupina obično traje oko dvije godine. Kao i kod većine drugih uniparnih životinja ženka dupina koti samo jedno mladunče. S obzirom da se ovulacija u 68% slučajeva odvija u lijevom jajniku, za vrijeme graviditeta, plod se gotovo uvijek nalazi u lijevom rogu maternice. U ranom embrionalnom razvoju zametak je svojom građom sličan većini drugih sisavaca. Glava je znatno veća od ostalog dijela tijela. Ima prednje udove dok su stražnji udovi rudimentirani i nestaju tijekom embrionalnog razvoja. Repna peraja se razvija postupno s razvojem ploda tako da se mladunče rađa s repom. Pupčana vrpca je obavijena želatinoznim vezivnim tkivom u kojem se nalaze arterije, vene i kanali embrionalnih ovojnica. U pravilu čini 40-50% dužine ploda i smještena je na sredini njegova tijela. Za vrijeme intrauterinog razvoja plod je smješten postrano, glavom prema naprijed u odnosu na tijelo majke čime su vidljivo smanjene postrane izbočine na njezinu tijelu. Između sedmog i jedanaestog mjeseca graviditeta plod se svojim repom poravnava sa cerviksom i na taj način se priprema za porod. Uz majku se pri porodu obično nalazi jedna starija ženka koja joj pomaže kao "primalja" tako da daje oslonac majci svojim vlastitim tijelom. Porod u pravilu traje nekoliko minuta, često do pola sata, a najviše do dva sata. Prilikom poroda prvo izlazi repna peraja, a zatim i ostatak tijela. Kada se prekine pupčana vrpca, majka nježno pridigne mladunče do površine mora kako bi prvi put udahnuo zrak. Mladunče dobrog dupina prilikom poroda ima masu oko 20-25 kg i dugačko je oko šestine tijela majke.

Slika 1. Tijelo uginule ženke dobrog dupina nakon dopremanja na Veterinarski fakultet u Zagrebu.

Slika 2. Spolni otvor ženke dobrog dupina u kojem se vidi vrh ledne peraje mladunčeta (streljica).

Slika 3. Gravidna maternica ženke dobrog dupina nakon otvaranja trbušne stijenke.

Slika 4. Mladunče dobrog dupina s omotanom pupčanom vrpcom oko repne peraje

REZULTATI I RAZMATRANJE

Ženka dobrog dupina pronađena je 10. travnja 2007. godine u mjestu Lun na otoku Pagu. Dopremljena je u Zavod za anatomiju, histologiju i embriologiju Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu gdje je obavljena sekcija. Tijelovna masa je iznosila 298 kg, a ukupna dužina tijela 286 cm. Životinja je izrazito dobrog gojnog stanja. Vanjskim pregledom je ustanovljeno da je pigmentni sloj kože bio dijelom odlušten zbog uznapredovalih postmortalnih promjena (slika 1). Iz otvora stidnice, koji je bio znatno otečen, vidi se vrh ledne peraje mladunčeta koje je uginulo u porodajnom kanalu (slika 2). U lijevom rogu maternice nađen je veliki, potpuno zreli plod. Glava mu se nalazi u kranijalnom okrajku roga maternice, a trup ploda smješten je u cervikalnom kanalu koji je zbog toga znatno proširen (slika 3). Tijelo novorođenčeta je u visini ledne peraje jako savinuto pa mu se stražnji dio tijela proteže kranijalno u lijevi rog maternice, a svinutim ledima je okrenuto prema porodajnom kanalu i vanjskom stidnom otvoru majke. Uzrok tome je vrlo jaka pupčana vrpca koja je omotala rep neposredno iza korijena repne peraje koju je zadržala u lijevom rogu maternice i spriječila da se rep s repnom perajom povuče kaudalno i izade kroz stidnicu (slika 4). Masa mladunčeta iznosila je 14,5 kg, ukupna dužina je 120 cm, a tijelo je zahvaćeno znatnim postmortalnim promjenama. Površni dio kože je odlušten, a utrobni organi znatno postmortalno promijenjeni. Iz nalaza se može zaključiti da je pupčana vrpca onemogućila ispravljanje repne peraje i izlazak mladunčeta kroz porodajni kanal, te je plod tijekom poroda zaglavljeno u porodajnom kanalu što je uzrokovalo njegovu smrt. Porod nije bio moguć zbog tako neprirodnog položaja ploda, a njegovo uklještenje i uginuće u porodajnom kanalu, uzrokovalo je i uginuće majke.